

International Theatre Institute ITI

World Organization for the Performing Arts

Message for World Theatre Day 2026 – 27 March

Author of the Message: Willem DAFOE, USA

Actor, Theatre Maker

LATVIAN

World Theatre Day Message 2026 Willem DAFOE

Esmu aktieris, galvenokārt esmu zināms kā kino aktieris. Bet manas saknes sniedzas dziļi teātrī.

Laikā no 1977.līdz 2003.gadam es biju The Wooster Group dalībnieks, radot un iestudējot savas lugas The Performing Garage Ņujorkā, un ceļojot pa visu pasauli. Esmu sadarbojies arī ar Ričardu Foremani, Robertu Vilsonu un Romeo Kasteluči. Pašlaik esmu Venēcijas Biennāles Teātra departamenta direktors. Šis amats, notikumi pasaulē, un manas ilgas atgriezties teātra darbā nostiprināja manu ticību teātra izcilajam spēkam un nozīmei.

Manas darbības pieticīgajā sākuma posmā The Wooster Group, Ņujorkas teātra grupā, dažas izrādes mūsu teātrī bieži vien pievilka nelielu skatītāju skaitu. Bieži vien valdīja princips, ja aktieru uz skatuves bija vairāk nekā skatītāju zālē, mēs varējām atcelt izrādi. Tomēr nekad tā nedarījām. Daudzi no grupas dalībniekiem bija bez teātra izglītības, bet bija pārstāvji no dažādām nozarēm, kuri apvienoja spēkus, lai radītu teātri- "izrādei jāturpinās "nebija mūsu mantra, tomēr mēs jutām pienākumu, lai uzturētu kontaktu ar skatītāju.

Bieži vien mēģinājām dienas laikā, bet vakarā rādījām paveikto. Dažkārt izrādi mēģinājām gadiem ilgi, vienlaikus uzturot sevi ar viesizrādēm, rādot vecākas izrādes.

Darbs pie vienas izrādes daudzu gadu garumā man šķita garlaicīgs, mēģinājumi nedaudz mokoši, bet šie "work in progress" demonstrējumi vienmēr šķita aizraujoši- pat ja nedaudzie skatītāji bija pierādījums zemajam ieinteresētības līmenim par mūsu darbu.

Es sapratu to, cik nozīmīgs, neatkarīgi no personu skaita, ir skatītājs, kas ir kā liecinieks un piešķir teātrim jēgu un dzīvību.

Līdzīgi kā spēļu zālē ir uzraksts "TEV JĀBŪT KLĀTESOŠAM, LAI UZVARĒTU". Kopīgā pieredze reāla, radoša akta laikā, kas var būt ir iepriekš izsvērts un izstrādāts, tomēr vienmēr ir atšķirīga un ,protams, tas arī ir acīmredzamais teātra spēks. Sabiedriski un politiski teātris vēl nekad nav bijis tik nozīmīgs un svarīgs mūsu izpratnei par sevi un pasauli.

“Zilonis istabā” ir jaunās tehnoloģijas un sociālie tīkli, kas sola apvienot, bet šķietami dala un izolē cilvēkus. Es lietoju datoru katru dienu, pat ja man nav piekļuves sociālajiem tīkliem, esmu pat meklējis Google ziņas par sevi kā aktieri un konsultējies ar mākslīgo intelektu, lai iegūtu informāciju. Tomēr jābūt aklam, lai nesaprastu, ka cilvēciskais kontakts ir apdraudēts, to var aizstāt attiecības ar ierīcēm. Lai arī dažas tehnoloģijas mums var ļoti kalpot, problēma, nezinot kas ir otra komunikācijas puse, ir dziļi iesakņojusies, tā rada patiesības un realitātes krīzi. Lai arī internets var uzdot jautājumus, tas ļoti reti sniedz sajūsmas izjūtas, kas rodas teātrī. Sajūsmu, kas balstās uzmanībā, iesaistē, spontānā darbības un reakcijas lokā klātesošu personu kopībā.

Kā aktieris un teātra radītājs es joprojām ticu teātra spēkam. Pasaulē, kas šķiet kļūst aizvien vairāk sadalīta, kontrolējoša un brutāla, mūsu izaicinājums kā teātra veidotājiem ir izvairīties no teātra korupcijas, teātra kā komercuzņēmuma, kas veltīts izklaidei ar izklaidētu uzmanību, vai arī kā sausu, institucionālu, konservatīvu tradīciju glabātāju, bet gan izkopt teātra spēku, lai vienotu sabiedrību, kultūras, bet galvenokārt, lai uzdotu jautājumus, kurp mēs dodamies...

Liels teātris uzdod jautājumus par mūsu domāšanas veidu un vedina iztēloties mērķus, kurp mēs tiecamies, ko vēlamies.

Mēs esam sabiedriskas būtnes un bioloģiski radīti, lai mijiedarbotos ar pasauli. Katrs maņu orgāns ir kā vārtis, lai satiktos un caur šo tikšanos dziļāk izprastu, kas mēs esam. Stāstot stāstus, ar kustībām, valodu, estētiku, scenogrāfiju- teātris kā totāla mākslas forma var mums palīdzēt ieraudzīt to, kas ir bijis, kas notiek, un kāda varētu būt mūsu pasaule.

Translated by Brigita Siliņa.